

LA ARPECHIM PITEȘTI SE LUCRA ÎN CONDITII TOXICE

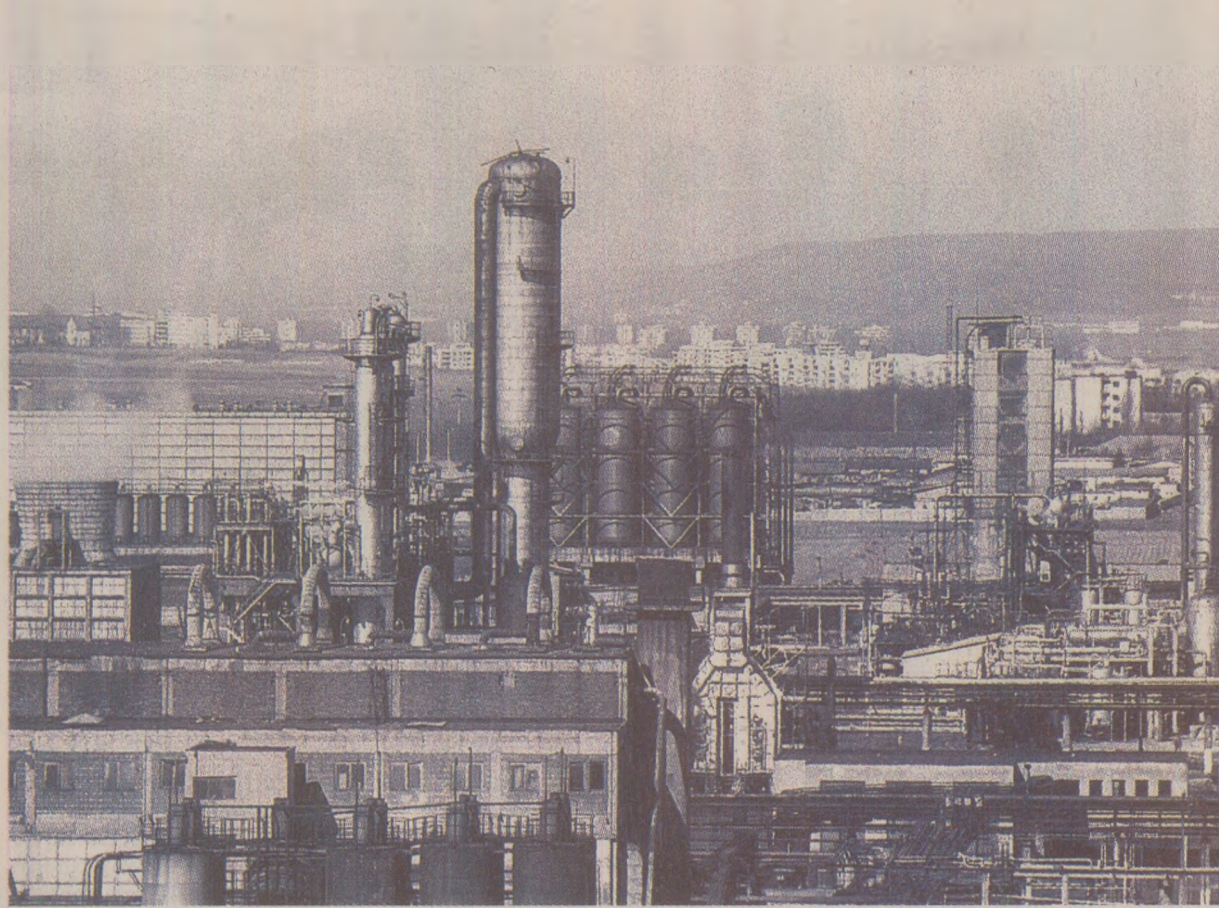
La Combinatul Petrochimic Pitești erau angajați în 1989 peste 7.000 de oameni, fiind prelucrate anual peste șapte milioane de tone de țitei. Marian Cirstei, acum în vârstă de 70 de ani, fost maistru la centrala termică din Rafinărie 3, povestește cum se muncea în urmă cu două decenii și prin ce metode se subtiliza benzina.

Fostul maistru Marian Cirstei avea sarcini precise și trebuia să întocmească rapoarte peste rapoarte legate de bunul mers al producției: „Anul 1989 a fost cel de dinaintea Congresului al 14-lea. Combinatul era în plină activitate atunci. Era la capacitatea maximă de prelucrare pe care o avea. Prelucra cam șapte milioane de tone de țitei pe an, pe două fire tehnologice. Se lucra pe trei și patru schimburi. Cei care aveau condiții grele de muncă lucrau câte patru-șase ore, alții și câte 12 ore. Existau mai multe forme de muncă. De exemplu, eu intram la ora 6:30 în tură, iar la ora 7:00 se cumulau toate problemele create în timpul schimbului anterior, pe tot Combinatul, se raportau la dispecerul general și el comunica mai departe. La ora 7:00 era întâlnirea cu consiliul de operativă. Se discuta și de acolo se dirija. Echipa cutare merge la atelierul cutare, altă echipă schimbă o supapă și așa mai departe.

Arpechimul avea atunci vreo 7.000 de angajați. Cea mai toxică era secția de acrilonitril, cianuril. Se lucra cu acid cianhidric și aveau patru ore de program. Beneficiau și de anumite sporuri. Era toxicitate mare. Lapte primeau toți cei care lucrau în instalații. Eu am lucrat la instalația termică. Veneam la serviciu cu minimum un sfert de oră mai devreme. Luam în primire instalația, controlam să văd în ce stare se află, pentru că eu semnam pentru primirea acelei instalații și eram obligat să o duc până la sfârșitul programului în bună funcționare. Aveam niște rapoarte de întocmit. Din două în două ore trebuiau notați parametrii. Făceam calculele producției tot din două în două ore, cât am primit materie primă, cât am executat la beneficiari. Produceam abur de 16 atmosfere și de 6 atmosfere. Îl trimiteam la Rafinărie și dănași prelucrau țiteiul cu acest abur. Ajuta la pompe, la schimbătoare de căldură, era folosit ca agent termic pentru încălzit.”

Poveștile cu furtul de benzină sunt adevărate

Maistru Cirstei recunoaște că poveștile despre furtul de benzină sunt adevărate și că oamenii furau, pentru că benzina se dădea pe rație. „Este adevărat că se fura. Se furau benzină și alcool. La secția de poli-

Combinatul petrochimic Pitești avea sarcini de plan excedentare, muncitorii lucrând pe brânci în trei schimburi FOTO: AGERPRES

etilenă se făceau saci. În cadrul secției de cercetări a combinatului exista o secție de verificare a poli-etilenei și ei aveau diferite aparate ce făceau filme lungi de poli-etilenă, saci, plastice de bucătărie, castrone. Ei făceau mai mult pentru experimentare și din acestea se mai și furau. Era periculos, dar scăpau de control. Când ieșeau mulți pe poartă nu aveau niște paznicul cum să-i controleze pe toți. Își legau filmele de jur-impresurii abdomenului. Doi-trei litri de benzină dacă luau își asigurau deplasarea cu mașina. Era criza de benzină pe vremea aia. Se dădeau 20 de litri pe lună. Era la rație.

Românii au fost dintotdeauna inventivi. Aia care reușea să scoată mai mult imi dădea și mie, care nu reușeam să scot deloc. Un litru de benzină era 1 leu și 50 de bani. Aștia o vindeau un pic mai jos. Erau niște racorduri de unde se luau probe și erau trimise la laborator să se verifice calitatea produsului. După ce se dădeau probele la laborator, venea altul și deschidea racordul respectiv și își lua cât putea. Bine, erau mai multe locuri. Au fost cazuri când s-au găurit conductele. Între Rafinărie și Combinatul Petrochimic erau conducte ce transportau produs și dădeau cu burghiul o gaură. Apoi puneau un dop de lemn. De obicei se acționau când erau oprite instalațiile pentru revizie. Atunci se făceau legăturile astea. Că trebuiau făcute cu

aparate de sudură. Și apoi o duceau unde voiau. De exemplu, au găsit o conductă de un [ol] ce a parcurs peste un kilometru. Nu știa nimeni. Se aprovizionau direct de la sursă. Întâmplarea a făcut ca un inginer de la protecția muncii să intre prin instalație. I s-a părut ceva suspect și curioz, pentru că era de specialitate și cunoștea instalația foarte bine. Așa s-a descoperit. Au mai fost cazuri, când de la construcție au rămas conducte ce ulterior nu s-au mai folosit și atunci le-au folosit să facă legătura cu celelalte conducte care transportau produs. Cred că specialiștii au fost induși în eroare și de faptul că toate conductele aveau însoțitoare de căldură, ca să nu înghețe iarna. Asta i-a derutat. Am auzit că un paznic a observat că seara venea un tractor cu o conductă de 800 de [ol] pe care o trăgea în Rafinărie. Dimineața o scoțea și pleca. Iar venea și iar pleca. Teava aia era lungă și făcuseră capace la 2-3 metri de la capete. Erau doape. Nu știa nimeni că transportă benzină. Cine se uita pe țeava zicea că e goală. Cu ingeniozitatea românilui să nu te pui.”

Securitatea controla totul

Când se anunțau vizite ale cuplului Elena și Nicolae Ceaușescu, toată lumea era mobilizată la curățenie. Evident, asta se întâmpla peste

tot, nu numai la Pitești. Maistru Cirstei povestește că cei din Securitate erau tot timpul prezenți printre ei. „Rafinăria e una și Chimia e alta. Prima care s-a înființat a fost Chimia și ulterior când s-au unit s-a format Petrochimia. Era Combinatul Chimic Pitești și în '72, când ne-am unit, a devenit Petrochimia. Ceaușescu a venit în timpul construirii acestor două unități. Securitatea controla totul. Se făcea curățenie de mână. Vopseau cu var toarele. Trebuia să îi facem o primire onorabilă. Persoanele suspecte care ar fi putut să se ducă la el cu jaba în propap, să-i dea planuri, scrisori erau filate de Securitate. Fiecare societate avea ofițeri de Securitate. Noi în combinat aveam patru ofițeri. Veneau printre noi, nu se fereau. Nu era nici un secret. Unul dintre colegii noștri, care era informatorul lor, nu se fereau de ei. Trebuia să afle fel de fel de treburile. Și dacă avea loc un mic incident acolo, șeful de tură, maistru sau chiar inginerul principal se gândea «ce mă-să pe gheață, mă, trebuie să mai știe toată lumea că aicea s-a oprit o pompă sau că dincoace s-a vărsat o găleată de motorină». Nu mai raportau totul, pentru că nu erau date așa de importante. Acești ofițeri aveau oameni printre noi și aflau imediat.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALE PERSONALE

13 FEBRUARIE

Am citit Madame Mère est morte, de Albert Caraco. O adevărată capodoperă de sensibilitate, un stil admirabil, un adânc sentiment dramatic neartificial. A mai scris - dar nu cunosc: Ma confession și Essai sur les limites de l'esprit humain. Înclinarea lui, spiritul lui, disprețul lui pentru viață nu se pot compara decât cu cele exprimate de Cioran în textele lui, dar! - și aici ne apare fantastică autenticitate între gând și faptă - în timp ce Caraco împinge refuzul vieții până la ultima consecință (l'attend la mort avec impatience), sinucigându-se de îndată ce toate răspunderile lui au încetat - prin moartea tatălui său, singurul fir

ce-l mai ține legat de viață după ce Madame Mère murise - Cioran, dominat de furia sa, scuipe filosofic pe viață, având un numitor comun în negația doar verbală. Desigur că e bine că nu se sinucide, dar rău că spune că nimic nu justifică viața. Caraco o spune, dar își asumă filosofia, luncă încet prin viață cu greutatea ce-o poartă, fără să împună nimănui, totul spus cu o simplitate, seninătate și eleganță de stil ce se ridică la cele mai înalte culmi literare. Ne face o mare demonstrație de eleganță, de moralitate, de demnitate și modestie. Ștefan Fay, Caietele unui flu risipitor. Fragmente de jurnal, București, Humanitas, 1994, p. 279-280

(Continuare în pag. a II-a)

CARICATURA ZILEI

CALENDAR

13 februarie (Luni)

Soarele a răsărit la 7:19, a apus la 17:41

Luna a răsărit la 10:38, a apus la 1:50

Sărbătoare creștină: Cuviosul Martinian; Sfantul Apostol și Mucenic Acvila și soția sa, Priscila

S-a întâmplat la

13 februarie 1989

• Întinse regiuni din Peru au fost afectate de ploi torențiale. În depar-

tamentul Arequipa, din sudul țării, ploile, care au durat opt zile au produs mari inundații.

Cinci persoane și-au pierdut viața și peste 500 de familii au rămas fără adăpost. Dăunele materiale au fost, de asemenea, considerabile, atât în această regiune, cât și în departamentele Ancash și Tacna

• Ambasadorul României în Republica Ungară a depus o coroană de flori la Rakosliget, monumentul din Budapesta închinat celor 11.000 de soldați ai armatei române căzuți în luptele pentru eliberarea capitalei ungare.

Ramona VINTILĂ

De ce are vulpea coadă?

13 februarie 1989, Cinema Luceafărul. Premiera filmului „De ce are vulpea coadă”, în regia lui Cornel Diaconu. Din distribuție: Rodica Mandache, Valentin Uritescu, Geo Costiniu, Magda Catone, Florin Zamfirescu și copilul Octavian Herescu. „De obicei, filmele românești erau lansate la Scala sau Patria. Doar «Reconstituirea» lui Pintilie avusese premiera la Luceafărul. Dar această apropiere a fost și este doar o speculație a mea, să mă simt bine”, spune regizorul Cornel Diaconu, creator și al filmelor „Paradisul în direct”, „Întâmplări cu Alexandra”, „Niște băieți grozavi”, „Salutări de la

Agigea” și „Escapada”. „Cu un an în urmă, când primisem scenariul lui Ion Băieșu, savuram succesul de la Costinești cu «Niște băieți grozavi» (film care primise Premiul de regie și Premiul special al juriului) și, mai ales, eram în grațiile lui Mihai Dulea, vice-președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Mihai Dulea, un demnitar nefericit, ferm convins că era un mare ghinionist. Să nimeresti într-o lume de neputințioși și tâmpiți, să cadă pe umerii tăi responsabilitatea de a salva cinematografia română, de a respinge sau a respice scenariul, de a compune dialoguri, chiar teme mu-

JURNALUL ZILEI

Vizită la nivel înalt în Israel

Diplomația română era în plină ofensivă de imagine, încercând să îmbunătățească relațiile cu Israelul, compromise la sfârșitul anului 1988, după recunoașterea Palestinei. Paula Ivan și Doina Melinte au obținut noi succese în atletism, în cadrul competiției de la East Rutherford (SUA). Nikolai Morozov, corespondentul agenției TASS la București, se „lupta” cu limba de lemn impusă de comunicatele oficiale emise de autoritățile române, având grijă ca prin articolele sale să nu supere Bucureștii.

Ion Stoian, secretar al CC al PCR, și-a continuat vizita de lucru în Israel. Relațiile României cu statul evreu erau grav afectate de recunoașterea Palestinei de regimul de la București.

Presa oficială prezenta însă deplasarea lui Stoian la Tel Aviv ca fiind o acțiune a lui Nicolae Ceaușescu în lupta pentru pace.

Referitor la discuțiile delegației române cu viceprim-ministrul is-

raelian, Shimon Peres, agenția Agerpres a decupat doar protocolul schimb de amabilități: „Din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, s-a transmis lui Shimon Peres, viceprim-ministru al statului Israel, ministrul Finanțelor, președintele Partidului Muncii din Israel, un salut călduros și cele mai bune urări de sănătate și fericire personală, de succes în activitate.

(Continuare în pag. a II-a)

DIN ARHIVA CC AL PCR

Raport cu privire la activitatea desfășurată peste hotare de propagandiștii CC al PCR

CC al PCR Secția Relații Externe Secția Propagandă și Presă

În cursul anului 1988, pe baza planului de relații externe aprobat de conducerea partidului, 29 de propagandiști ai Comitetului Central al Partidului Comunist Român s-au deplasat în RP Bulgaria (2), RS Cehoslovacă (2), RP Chineză (2), Cuba (1), RD Germană (3), RP Polonă (4) și URSS (15).

Secția Propagandă și Presă și Secția Relații Externe ale Comitetului Central al Partidului Comunist Român au asigurat ca prin această formă de propagandă peste hotare să se realizeze o cât mai bună cunoaștere a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, a contribuției de o înestimabilă valoare teoretică și practică a secretarului general al partidului, tovarășul Nico-

lae Ceaușescu, la elaborarea și fundamentarea acesteia, la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane. În acest sens s-a acordat o atenție mai mare concepției și elaborării expunerilor, selecționării și pregătirii propagandiștilor CC al PCR din rândul membrilor Comitetului Central, al altor cadre din învățământ și cercetare, cu o bună pregătire politică, profesională și științifică de specialitate, cunosători ai politicii partidului și statului nostru, ai modului în care se aplică aceasta în toate domeniile vieții sociale. Premergător deplasărilor peste hotare s-a realizat un program sistematic de pregătire și documentare a fiecărui grup de propagandiști, pe baza tematicii aprobate și în raport cu evenimentele noi ce au avut loc pe plan intern și internațional, cu orientările,

sarcinile și indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenarele Comitetului Central, ședințele Comitetului Politic Executiv al CC al PCR și forurilor organismelor democrației muncitorești revoluționare.

În programele de pregătire a propagandiștilor s-a asigurat studiul temeinic al operei secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, al contribuției sale la dezvoltarea teoriei și practicii revoluției și construcției socialiste în țara noastră, la imbogățirea tezaurului gândirii revoluționare, al socialismului științific, la aplicarea creatoare a principiilor și legăturilor generale ale construcției socialiste la condițiile concrete ale României.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„AM ALES ÎNTRE DRAGOSTE ȘI RACHETE”

Pentru Tenică Eftemie din Bumbești-Jiu, anul 1989 a fost anul de răscruce, în care a trebuit să aleagă între iubire și cariera militară. După ce a curcit inima „prinsesei balului” din sat, a renunțat la dosarul depus pentru școala de ofițeri de artilerie, din cauză că cea sortită să-i fie soție avea doi frați fugiți în Canada.

În după-amiaza zilei de 3 februarie, Mela, sora lui Tenică a lui Popescu Eftemie, stătea zgribulită în stația de autobuz, în fața Fabricii de Cauciuc, unde făcea practica. Un bărbat îmbrăcat în civil s-a dus lângă ea și i-a șoptit cu tălc: „Mela, știu că ești sora lui Tenică. Eu sunt un agent care-i verifică dosarul pe care l-a depus pentru școala de ofițeri și trebuie să te verific și pe tine. Mergem la liceu, să stau de vorbă cu profesorii și colegii tăi, pentru caracterizare...”

Când a aflat întâmplarea Tenică, i-a înghețat sângele în vene. Și-a dat seama că nu-i de glumă, că nu se poate juca cu autoritățile statului: „Aveam

dosarul depus pentru Școala de Ofițeri «Leontin Sălăjan» din Brașov - Artilerie Antiaeriană și Rachete. Îmi făcusem, cum se cerea, autobiografia, în care trebuia să scrii frați, părinți, bunici, veri, unchi și mătuși, iar dacă ești insurat, la fel și în familia nevestei. Se știa că totul se verifică, iar cine are rude afară n-are nici o șansă. Dar când au luat-o pe sora mea să verifice cerul în care se învârtă mi s-a făcut pielea de găină. Cum eu tocmai reușisem să cuceresc inima iubitei mele, Cristiana, în acea seară mi-am dat seama că trebuie să aleg între dragoste și haina de ofițer”.

Toată noaptea a stat Tenică și s-a zvârcolit în pat, după ce sora sa i-a povestit cum a abordat-o agentul. Atunci i-a fost foarte clar ce urma să se întâmple, chiar dacă sectoristul dăduse raportul că e „curat”: „Milițianul de sector, Gheorghe Jurcă, i-a spus lui tata că a fost și el întrebant de mine, dar a spus numai vorbe bune. Mă gândeam eu că sigur știa că jucam în horă

cu sora celor doi frați plecați în Canada și, e adevărat, nu m-a părat, dar nu puteam continua așa. O iubeam prea mult pe Cristiana să renunț la ea, așa că am luat hotărârea să nu mă mai duc la vizita medicală, ultima necesară după verificarea dosarului”. Frații Cristiane, Nicu și Doru Roșca, fugiseră din țară în 1986. La adăpostul întinericului, cei doi au traversat Dunărea pe la Baziaș, Au trecut însoțiți de călăuze, cu o barcă procurată pe furis, după ce parcurseseră peste 100 de kilometri prin păduri, să fie siguri că nu sunt urmăriți. Și duși au fost.

Cum o cunoștea Tenică pe Cristiana? Pe vremea aceea, singura distracție a tinerilor de la sate era balul de sâmbătă seară, ce se ținea la Căminul Cultural. Când Cristiana a apărut la bal pentru prima dată, toți băieții au rămas ca fermecați. Nu că n-ar mai fi fost fete frumoase în sală, dar ea a captat toate privirile.

(Continuare în pag. a II-a)

La Miliție cu mașina de scris

În 1989 funcționau în România reglementările și restricțiile introduse pentru folosirea mașinilor de scris și a copiatoarelor printr-un decret al Consiliului de Stat de la 28 martie 1983. Ca să cumperi o mașină de scris, spre exemplu, aveai nevoie de aprobarea autorităților. Iar pentru controlul „amprentelor” mașinilor sale, fiecare „particular” era obligat să se deplaseze periodic la Miliția locală ca să dea probe de scris.

Reproducem în cele ce urmează sinteza acestor măsuri și a efectelor înspărișii lor, prezentată de Anneli Ute Gabanyi, la acea dată șeful Secției Cercetare de la Radio Europa Liberă.

Anneli Ute Gabanyi s-a născut la București. A emigrat în Germania în 1963. După studii filologice și politice la Cluj, München, Clermond-

Ferrand și University of Southern California a lucrat ca analist, apoi șef al Secției Române de cercetare la Radio Europa Liberă (1969-1987). Autoare a unor apreciate cărți și articole despre comunismul și postcomunismul românesc, cercetătoarea Anneli Ute Gabanyi este unul dintre cei mai reputați politologi pe teme Europei de Răsărit.

Lavinia BETEA

Restricții privind folosirea mașinilor de scris

Ca și în trecut, decretul (...) limitează deținerea oricărui tip de fotocopiator și consumabile de unitățile și organizațiile socialiste;

persoanelor particulare li se interzic producerea, deținerea sau (în prezent) chiar folosirea aparatelor ori a consumabilelor destinate fotocopierii. Orice violare a acestui articol va avea drept consecință confiscarea aparatelor și a consumabilelor deținute, folosite ori produse în mod ilegal. Ministerul de Interne are sarcina de a pune în aplicare decretul prin organele de Miliție și de a tine o evidență strictă a producției, deținerii și folosirii tuturor copiatoarelor și a consumabilelor.

Întreprinderile și organizațiile care fabrică ori achiziționează un aparat de fotocopiat sunt obligate să-l înregistreze la secția de Miliție în decurs de cinci zile.

(Continuare în pag. a III-a)

Regizorul Cornel Diaconu (stânga) alături de actorii Geo Costiniu, Rodica Mandache și copilul Octavian Herescu FOTO: Arhiva personală Cornel Diaconu

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Continuat la bibliotecă documentarea despre Argezi, pasionant. Dar la ce bun? Doar pentru a-mi satisface dorința de „reconstituire”? – Aurel, întors de la București, mă anunță că mi-a adus ultima carte a lui Vlasu (Jurnalul) și vrea să mă vadă. Sper să-mi aducă și unele vesti despre afacerea ziaristilor, căci radioul tace (sau vorbește eziv). – Seara, cină cu familia Stein, de despărțire. Yael e bolnavă, n-a venit, în schimb Arie e foarte volubil și în largul lui. A nins toată ziua; Izi Stein e îngrijorat pentru drum. Au luat pachetele pregătite de mine, dar cam indoiiți, imi povestesc abuzuri teribile la vamă, încât pe urmă regret că i-am încărcat, să nu le fac dificultăți. Mai ales că două pachete, trimise acum două săptămâni prin Izi, s-au întors. Cel care se angajase să le ia nu le-a dus. Nu pricep de ce. – Victorita, care a pierdut trenul, a rămas cu Rozalia la lucru. La masă, istorii de la Tomești: fabrica de sticlă era proprietatea unui neamț, de pe la 18:00 și ceva; mulți muncitori nemți, înainte, foarte apreciați. Acum, disprețuți biologic. Ultimul a murit acum un an. Soția lui mă trăiește, dar singură și izolată. Odiioară puteau fi văzuți plimbându-se prin localitate, ținându-se de mână precum cele două păpuși dintr-o poezie de Minulescu. Lumea de azi, în Tomești, e de strânsură, multă pleavă, ca peste tot. Pădurea vine până la buza blocurilor de locuințe, într-un

rând un cerb și-o căprioară s-au aventurat între case, au rămas prizonieri? – acolo, spre distracția localnicilor. Se obișnuiseră. Copiii au fost încantați. Veneau și la piață, fără teamă, căprioara fura câte un măr două de la țărâncile cu marfa întinsă pe jos, pe ștergare. Pe urmă, cineva a omorât cerbul, fiindcă pasămite „provocă stricăciuni”. L-a ucis în mod barbar, în mijlocul târgușorului. Căprioara stătea nemișcată lângă cerbul ucis, lumea trecea indiferentă. Oamenii s-au înrăit, indobitocit, sunt mai răi decât animalele, zice V. Ea trăiește în căminul de ne-familisti, în camere mici, împreună cu alte colege, toate suferind de singurătate și urât. Cum înserează, n-au ce face, căci se ia lumina, iar la tv n-au ce vedea. Mai stau de vorbă, cântă (ca în filmele sovietice), își fac mici confesiuni. Câteva sunt de pe acum bolnave de nervi. Una e fiica unui medic din Timișoara, amestecată într-o afacere de falsuri cu primul secretar de acolo, care s-a împușcat apoi cu arma de vânătoare. Afacerea a fost clasată drept „accident de vânătoare”. Fata a rămas cu o traumă, nu și-a mai revenit. Din când în când o internează la Psihiatrie. Alta, fată simplă, e paranoică, se simte bânuită, suspectată, urmărită. A suferit un viol și îl vede peste tot pe cel care a siluit-o. Purtătorii de sacose „Capris” (foarte la modă anii trecuți) sunt toți, zice ea, agenții „călăului” ei, care i-a trimis pe urmele ei s-o prindă, s-o ducă la el și „faptă” să reinceapă...
Mircea Zăciu, Jurnal IV, București, Editura Albatros, 1998, p. 398-399

DIN ARHIVA CC AL PCR

Raport cu privire la activitatea desfășurată peste hotare de propagandiștii CC al PCR

(Urmare din pag. 1)

Au fost studiate materiale și sinteze documentare referitoare la relațiile bilaterale cu partidele unde urma să se efectueze deplasarea, s-au purtat discuții cu propagandiștii, insistându-se pe înțelegerea și interpretarea corectă de către aceștia a problemelor majore ale politicii partidului și statutului nostru.
În cursul anului 1988, propagandiștii Comitetului Central al Partidului Comunist Român au prezentat 211 expuneri, în fața a peste 22.000 de persoane. Cu acest prilej au fost prezentate și argumentate pe larg următoarele teme de interes major privind contribuția originală și consecventă a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste... Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, cu privire la rolul partidului de forță politică conducătoare, de centru vital al întregii societăți românești; „Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a Partidului Comunist Român privind etapele înfăptuirii revoluției și construcției socialiste în România, trecerea la stadiul de țară socialistă multilateral dezvoltată”; „Sistemul democrației muncitorești revoluționare și rolul său esențial în organizarea, conducerea și buna desfășurare a întregii vieți economico-sociale din țara noastră”; „Orientările programatice ale Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale al partidului cu privire la strategia dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1986-1990 și în perspectivă până în anul 2000”; „Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, cu privire la perfecționarea autoconducerii muncitorești revoluționare, a autogestunii și autofinanțării unităților economico-sociale, creșterea puternică a spiritului de răspundere și a inițiativei fiecăruia colectiv de oameni ai muncii”; „Concepția Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, privind creșterea puternică a forțelor de producție, dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și a celorlalte sectoare de activitate; realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor”; „Concepția Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, despre rolul activității ideologice și politico-educative în formarea omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului”; „Lupta pentru unitate și independența națională, coordonate fundamentale ale istoriei poporului român. Etapele fazei unității naționale unitar românești”; „Rolul culturii, literaturii și artei în formarea omului nou, în cultivarea trăsăturilor patritismului socialist și umanismului revoluționar. Orientările stabilite de Congresul al XIII-lea de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind dezvoltarea creației tehnicoștiințifice, literare și artistice românești”; „Contribuția esențială a tovarășei Elena Ceaușescu la dezvoltarea științei românești, la aplicarea rezultatelor acesteia în slujba progresului material și spiritual al patriei”.

Propagandiștii Comitetului Central prezentau în afara țării sistematizarea Bucureștiului ca fiind o mare realizare a „Epoicii Nicolae Ceaușescu”

voltate; înfăptuirea consecventă a principiului construirii socialismului cu poporul și pentru popor; orientările politicii partidului nostru cu privire la alocarea unei părți însemnate a veniturii naționale pentru fondul de acumulare; perfecționarea sistemului de conducere și planificare economico-socială, aplicarea principiilor autoconducerii și autogestunii, a mecanismului economico-financiar; necesitatea creșterii tot mai puternice a rolului conducător al partidului și statutului al organismelor democrației muncitorești revoluționare; rolul activității ideologice și politico-educative în formarea și afirmarea conștiinței socialiste, a omului nou, constructor conștient și devotat al socialismului și comunismului; orientările și principiile fundamentale ale partidului și statutului nostru în domeniul politicii externe, originalitatea și profunzimea inițiativelor românești ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în forumurile internaționale cu privire la rezolvarea complexelor probleme cu care se confruntă omenirea.

O atenție deosebită a fost acordată marcării peste hotare a glorioșului jubileu de la 1 Decembrie 1988, împlinirea a 70 de ani de la fuziunea statului național unitar român. În acest sens, propagandiștii Comitetului Central al Partidului Comunist Român care s-au deplasat în țările socialiste au prezentat expuneri referitoare la lupta necurmată a poporului român pentru afirmarea ființei proprii, pentru unitate și independența națională. Totodată, la inițiativa și cu sprijinul ofiților diplomatice ale Republicii Socialiste România au fost organizate numeroase manifestări în cadrul cărora au fost evocate semnificația istorică a Marii Uniri din 1918, precum și realizările remarcabile obținute de poporul nostru în anii socialismului, cu deosebire în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului. De asemenea, evenimentului aniversat i s-a dedicat adunări festive, conferințe de presă, expuneri și întâlniri, prezentări de filme, expoziții de fotografii, emisiuni la radioteleviziune și altele. De un interes deosebit s-a bucurat expozițiile de carte, în care la loc de frunte s-au aflat lucrările din grandioasa operă social-politică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și lucrări de înaltă valoare științifică ale tovarășei academiciene doctore inginer Elena Ceaușescu.

Expunerile au suscitat un real și viu interes, exprimat și prin cele peste 2.000 de întrebări formulate. Întrebările, ca și comentariile de apreciere formulate de participanți, au pus în evidență interesul acestora de a cunoaște și înțelege cât mai bine experiența românească în diferite domenii de activitate, gândirea și activitatea revoluționară, profund novatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În toate țările în care s-au realizat schimbările de propagandiști, auditoriul a manifestat interes pentru problemele economice și social-politice fundamentale, definitorii pentru actuala etapă a construcției socialiste din România. Astfel, majoritatea întrebărilor s-au referit la cele mai importante domenii ale activității economico-sociale, și anume: evoluția și rezultatele aplicării de mai mulți ani în țara noastră a mecanismului economico-financiar, a principiilor autoconducerii, autogestunii și autofinanțării unităților economico-sociale; perfecționarea cadrului de participare democratică a tuturor oamenilor muncii la conducerea societății; conținutul conceptului edificării orândurii socialiste cu poporul și pentru popor; principalele prevederi ale programelor de modernizare a industriei și agriculturii, ale sistematizării, organizării și modernizării tuturor localităților patriei; sarcinile și obiectivele prioritare vizând ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului; creșterea continuă, în etapa actuală, a rolului conducător al partidului în întreaga viață economică, politică și socială; problemele privind dezvoltarea științei, învățământului, cercetării și culturii

în construcția socialistă, pregătirea tineretului pentru muncă și viață, angajarea lui fermă în efortul general de edificare a noului orânduri, rolul familiei, școlii, organizațiilor de copii și tineret în formarea și educarea acestuia, rolul și locul femeii în societatea românească, rolul muncii politico-educative în formarea și afirmarea conștiinței revoluționare a omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului.

Totodată, pe baza expunerilor și răspunsurilor date de propagandiști, participanții au dat o înaltă apreciere politicii internaționale a Partidului Comunist Român, indisolubil legată de numele și activitatea neobosită a secretarului general al partidului, președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pusă în slujba progresului, bunăstării, păcii și colaborării între popoare. Cu toate acestea, în URSS, RP Polonă, RS Cehoslovacă și RP Bulgaria au fost formulate unele întrebări din care a rezultat o slabă sau incorectă informare a participanților la expuneri asupra unor aspecte cu privire la aplicarea mecanismului economico-financiar, înfăptuirea noii revoluții agrare, a prevederilor programelor de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, rezolvarea problemei naționale în țara noastră, evoluția relațiilor româno-ungare din ultimii ani, modul în care se realizează programele de organizare, modernizare și sistematizare a teritoriului, a localităților României.

În cursul anului 1988, potrivit prevederilor planului de relații, 28 de propagandiști ai comitetelor centrale ale partidelor comuniste și muncitorești din RP Bulgaria (2), RS Cehoslovacia (2), Cuba (1), RD Germană (3), Mongolia (1), RP Polonă (4), URSS (15) au prezentat expuneri referitoare la politica internă și externă a partidelor și statelor lor.

În cursul expunerilor și în discuțiile avute cu activiștii de partid și de stat, propagandiștii și cursanții ai diferitelor forme de învățământ de partid, cu cadre și lucrători din industrie, agricultură, știință, învățământ, cultură și presă, propagandiștii au subliniat preocuparea constantă a partidului și statului nostru pentru ridicarea nivelului material și spiritual al poporului, remarcând, în mod deosebit, marile realizări obținute în țara noastră în anii construcției socialismului, devotamentul și abnegația cu care oamenii muncii înfăptuiesc hotărârile Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului.

Atât în discuțiile cu oaspeții, cât și prin informările propagandiștilor Comitetului Central al Partidului Comunist Român rezultată utilitatea și eficiența acestor schimburi pentru o mai bună informare și cunoaștere reciprocă. Menționăm că Partidul Comunist Italian, Uniunea Comunistă din Iugoslavia, Partidul Comunist din Vietnam și Partidul Comunist din Finlanda au cerut amănunțit schimburi de propagandiști din acest an. De asemenea, nu s-a efectuat schimburi de propagandiști cu Partidul Muncitoresc Socialist Ungar. Pentru anul 1989 se propune largirea sferei de cuprindere, în cadrul acestei activități, și a altor partide comuniste cu care nu s-au realizat schimburi de propagandiști până acum.

Secția Propagandă și Presă și Secția Relații Externe ale Comitetului Central al Partidului Comunist Român vor îmbogăți conținutul și aria tematică a expunerilor ce se vor prezenta peste hotare în lumină tezelor, conceptelor și orientărilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, vor asigura ca expunerile ce urmează să fie prezentate peste hotare să fie elaborate pe baza magistralei Expuneri la Ședința comună a Plenei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești de la 28 noiembrie 1988, program de muncă și luptă revoluționară al întregului nostru partid și popor.

Constantin OLTEANU, Ion STOIAN
Arhivele Naționale,
Fond CC al PCR –
Secția Cămară,
dos. nr. 4/1989

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„AM ALES ÎNTRE DRAGOSTE ȘI RACHETE”

(Urmare din pag. 1)

Și cum Tenuca era un tânăr falnic, cu o mustață ca a lui Tudor Vladimirescu – eroul național născut pe plaiurile Gorjului, Cristiana l-a remarcat din prima seară. Dar până s-o cucerească a avut mult de tras, după cum povestește chiar el: „Pe vremea mea, când îți plăcea o fată, trebuia să intri lângă ea în horă, ca să-și dea seama că o plac. Dar de intrat intrau mulți, ca la mulți le-a căzut cu tronc. În a doua fază, când simțeam că și ei i-ar plăcea de tine, îndrăzneai să plătești horă înainte și o chemai în horă lângă tine, dar trebuia să fii sigur, că altfel te făceai de mare rușine. Asta pentru că așa e obiceiul la noi, până băiatul din frunze nu cheamă o fată, nici o alta nu intră în hora băieților, așa că tot balul era cu

ochii pe el. Deci, vă dați seama ce fericire a fost pentru mine când Cristiana a răspuns la chemarea mea. Iar în fața a treia, când fata intra singură lângă băiat în horă, toată lumea știa că cei doi sunt ca și promiși unul altuia”. Tenuca și Cristiana au acum doi copii și 20 de ani de când se iubesc. Oana are 12 ani, dar s-a născut prematur, iar soțul Eftemie luptă neîncetat să o ajute să nu mai fie considerat un copil cu nevoi speciale. Mihnea e înfiat încă de la naștere și se bucură de aceeași iubire și atenție ca și Oana. După cum se vede, viața i-a încercat mult pe cei doi soți, dar nu i-a despărțit, dimpotrivă. Cât despre Cristiana... ea o să aștepte acum, din paginile noastre, că soțul ei a renunțat la haina de ofițer ca s-o poată lua de nevastă. (Au consemnat Aura STOENESCU și Petru ZOLTAN)

ARTICOLUL ZILEI

Școala și tarlăua

Cel puțin până acum, iarna e blândă și la Cooperativa agricolă Măgurele din Sectorul Agricol Ilofov se profită din plin de vremea bună. Nici iarna nu se stă. Nici nu s-ar putea, când două din sectoarele importante ale cooperativei sunt legumicultură și zootehnie. Abia se termină cu câmpul și oamenii încep încă înainte de anul nou pregătirea răsadurilor – repararea ramelor, aducerea și cernerea mranitei, pregătirea patului germinativ. A început să răsară varza și se seamănă tomate pentru solarii. Capitala, doar la câțiva pași, cere legume. Recoltele mari și timpurii înseamnă și muncă, dar și beneficii frumoase. Mai înseamnă și tradiție și pricepere.

menii care-și cunosc meseria, care sunt la zi cu toate noutățile ei. Oamenii noștri vor să învețe pentru că și-au dat seama că asta e în interesul lor. Știi mai multe, obții recolte mai mari.
Într-adevăr, măsura imediată a eficienței unei forme de învățământ este interesul cu care îl primesc cursanții. La CAP Măgurele învățământul agrozootehnic se desfășoară în trei cercuri: legumicultură, zootehnie și cultură mare conduse de inginerul Alexandru Niculescu, șeful sectorului legumicol, de inginerul zootehnist Liliانا Pipos și de inginerul șef Tudor Popescu. Cursanții sunt bineînțeleși țărani. Dar nu numai ei participă la aceste cursuri, aflăm de la președintele Dumitru Niță, ci și unii din cetățenii din comună, din cei mai tineri, muncitori din întreprinderile bucureștene care în timpul liber lucrează fie în acord global, fie ajutându-și părinții. La Măgurele, pe lângă forța de bază, cooperatorii, mai lucrează încă aproape 400 de oameni care muncesc la întreprinderile din Capitală sau la Centrul Național de Fizică din comună care realizează 40-50 de norme pe an. O forță de muncă deloc de neglijat și care în anumite situații simte nevoia să se pună la curent cu noutățile din agricultură.

Oprea GEORGESCU
Flacăra, nr. 6/1989

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Exprimând profunda sa grațitudine pentru salut și urările adresate, viceprim-ministrul israelian a rugat să se transmită tovarășului Nicolae Ceaușescu expresia sentimentelor sale de înaltă stimă și considerație, de deosebit respect pentru activitatea prodigioasă pe care o desfășoară spre dezvoltarea continuă a României și asigurarea păcii în lume.”

Paula Ivan și Doina Melinte, victorii în circuitul IAAF

La East Rutherford (Statele Unite) a avut loc concursul internațional de atletism pe teren acoperit. Atletă română Paula Ivan a câștigat proba de 0 milă, sportiva aflându-se la a cincea victorie în cadrul circuitului nord-american pentru marea premiu al IAAF. În cadrul cursei de 800 m feminin, prima care a trecut linia de sosire a fost Doina Melinte.

Comemorarea ostașilor români căzuți pentru eliberarea Budapestei

Ambasadorul României în Ungaria a depus o coroană de flori la monumentul Rakosliget din Budapesta, în memoria ostașilor români căzuți pentru eliberarea capitalei ungare de trupele naziste în 1945.

Frigul se trata cu... propagandă

Zi friguroasă de februarie. Nikolai Morozov, corespondentul agenției TASS la București, își pregătea materialul ce trebuia să-l trimită la Moscova. Misiune deloc ușoară, după cum va mărturisii ulterior în cartea „Correspondentul agenției TASS care a văzut totul”, apărută la Editura Fundației Culturale Române din București în 2002: „Din cauza ambiguității în relațiile dintre România și URSS s-a încetățenit practica de a trimite în redacțiile centrale instrucțiuni după care zierele respective trebuiau să publice periodic articole despre România. A fost prevăzută și tematica acestor articole: prietenie, colaborare, solidaritate. Despre greutățile de tot felul, probleme, conflicte, nu aveam voie să pomenim. Redactorii treceau peste propriile gânduri și sentimente, publicând texte despre „mersul victorios al socialismului pe pământ românesc”, tăind doar «infrumusețările» care băteau la ochi. Știrile și corespondențele din România erau dintre cele mai șterse, mohorâte și cenușii în presa sovietică. Greu de spus care era adevărata cauză: fie viața săracă și monotonă din România, ce nu oferea un material interesant corespondentului, fie tradiționala ostilitate a redactorilor. Poate că explicația constă în discrepanța dintre viața reală și propaganda oficială, care în România era mai mare decât în alte țări socialiste. Era și greu, și neonorant să scrii despre succesele României, a cărei populație înghețată și infometată suferea sub un regim bizar de anarhic.
Iată de ce deveniseră ținta ironiilor colegilor și prietenilor care mă și compătimeau în același timp văzând cum mă chinuiesc compunând articolele mele. Corespondentul TASS se afla într-o situație relativ avantajoasă, deoarece în majoritatea cazurilor putea, spre deosebire de corespondenții

ziarelor, să se limiteze la informații seci sau la citirea surselor, abținându-se de la retorică propagandistică. În plus, un fel de «consolare» ne oferea și pregătirea materialelor obiective pentru «uz intern», ce intra în obligația noastră de altfel, ca și obligația corespondentului Agerpres la Moscova.”

„Bună ziua, politețe!”

Pionierii nu erau învățați numai să-și iubească Conducătorul și Partidul. Prin revista Cutezători, tinerii elevi erau îndrumați să-și respecte părinții și bunicii și să fie politicoși cu cei din jur: „Deși e numai în clasa a IV-a, Ana-Maria Ivănescu încearcă – ajutată cu succes de bunicul ei – să fie un bun reporter. Intesași de dezbateră noastră «Bună ziua, politețe!», s-au gândit împreună să realizeze în acest sens câteva mici anchete:
Ancheta nr. 1: Ana-Maria împreună cu bunicul ei au constatat, stând câteva minute în librăria din cartier, că, din cei 16 elevi care au intrat în acest timp, nici unul nu a spus «Bună ziua!».
Ana-Maria vă întreabă: Dragi prieteni cititori, voi ce părere aveți, la intrarea într-un magazin trebuie să dăm «Bună ziua?»
Ancheta nr. 2: Ana-Maria și bunicul, călătorind cu troleibuzul, au observat că jumătate din locuri erau ocupate de elevi, în timp ce mulți oameni în vârstă stăteau în picioare. La întrebarea «De ce n-o inviți pe tovarășă să stea în locul tău?», unul dintre elevi a răspuns, zâmbind larg: «Păi, nu se se supără. E bunica». Și nu era singurul care, așezat comod, era străjujit chiar de tata sau mama, aflați în picioare». (Cutezători, februarie 1989).

Ilarion TIU

DE CE ARE VULPEA COADĂ?

(Urmare din pag. 1)

„Eram fericit că părinții din film au rămas Rodica Mandache și Geo Costiniu, că Valentin Urtescu juca atunci, când era cu 20 de ani mai tânăr, rolul bunicului, și, mai ales, că am descoperit un copil minune, Octavian, protagonistul de 6 ani. Proba lui filmată uimea prin inteligență precocă, prin replici care pur și simplu te lăsa cu gura căscată”.

Filmările s-au produs într-un loc feeric, așa cum îl descrie Diaconu: la Nehoiu. Dar, pe neașteptate, au început și problemele. Cu totul surprinzător, Cornel Diaconu nu mai era în grațiile lui Mihai Dulea, și apăruseră tot felul de piedici. „De ce? Lui Dulea i s-a pus pata pe Rodica Mandache. Motivul merită sigur povestit cu altă ocazie. Partitura personajului trebuia redusă substanțial și eu intram definitiv în rândul tâmpitilor, pentru că înțelegeam greu ce aveam de făcut. Nici scenariul nu mai era interesant. Eu, Cornel Diaconu, dintr-o speranță a demnitarului, am devenit unul dintre eșecurile sale. Am avut doar norocul să găsesc un copil extraordinar, care a mai salvat ceva din film”. Octavian Herescu, la cei șase ani ai săi, intrase atât de bine în noua sa identitate, încât după ultimul tur de manivelă, când bunicul din film a reușit să scape de mustața care-l terorizase o vară întreagă, recăpătându-și vârsta reală, copilul a avut un șoc. S-a repezit la el plângând. „Nu mai ești bunicul meu! De ce m-ai păcălit! De ce m-ai păcălit?!”. Astfel, Gabi a redevenit Octavian, a luat ghiozdanul în spate și a mers pentru prima dată la școală. Și școala i-a prins mai mult decât bine, a terminat-o cu brio, a uitat de actorie și acum, la cei 26 de ani, este mare specialist IT în Canada.

„Bunicul (Valentin Urtescu) a scăpat de mustața din film, dar mai trebuia să scape de ceva. Se zonase că lui Dulea nu-i place filmul și era bine să te decizi de ceva ce nu-i place lui. Așa că a apărut la finalul conferinței de presă, și a jucat un rol «de compo-

Valentin Urtescu în rolul bunicului lui Gabi, interpretat de Octavian Herescu FOTO: Arhiva personală Cornel Diaconu

ziție» care m-a lăsat mască. A scos din buzunarul de la piept carnetul de partid, a spus că este un comunist adevărat, și a declarat răspicat că îi este rușine că a jucat în film. Mulți dintre ziaristi au crezut că asistă la o scenă regizată, în continuarea poantelor din film. Câteva zile mai târziu, și-a cerut insistenț scuze, precizând că nici măcar nu văzuse filmul. «Scuzați-mă, doamnă, nici nu văzusem filmul! Sunt nebun!», îi tot spunea soției mele. «Vă cred, domnule Urtescu!» îi răspundea cu compasiune soția mea.”

Și pentru că o bucurie nu vine niciodată singură, cirula zvonul că ar fi destul de neplăcut ca Ceaușescu să vadă filmul. Tocmai atunci, în plină campanie efervescentă de demolare a satelor, apare un film cu un titlu ciudat, „De ce are vulpea coadă”, care este

de fapt o pledoarie pentru satul tradițional. „Premiera programată la Scala, la 6 februarie a fost contramandată. Mai bine era la Cinema Lumina. Sau mai bine în Drumul Taberei! Invitațiile se tipăreau, apoi se topeau. Până la urmă, premiera din București a avut loc fără mare valvă, la 13 februarie, la Cinema Lucașăreni care, sigur, nu era pe traseul lui Ceaușescu spre casă. Numai că toate lucrurile bune din viața mea sunt legate de cifra 13. M-am hotărât să demonstrez că filmul merită o soartă mai bună. Am colindat țara în lung și-n lat și am organizat cam 20 de spectacole de gală. De fiecare dată, Valentin Urtescu povestea emoționat ce fericit era de rolul său de compoziție.” Filmul a luat premiul publicului la Costinești, a fost vândut și în câteva țări nesocialiste și

a făcut repede milionul de spectatori. „Eu, nici acum, după 20 de ani, nu am aflat de ce are vulpea coadă. Cred că răspunsul l-ar putea da doar Octavian, copilul minune de acum două decenii. Se află undeva prin Canada, are 26 de ani și se numește Octavian Herescu. Mă poate ajuta cineva să-l găsească?”

„Copilul era geniu”, își aduce aminte și Valentin Urtescu. Doar era bunicul lui, în film... „A fost mai talentat decât mine de 100 de ori!!! Asta-i frica actorilor! Să joace în film cu copii, pentru că toată atenția merge spre ei.” Contribuția lui Valentin Urtescu a fost nu numai una actricească. O povestioară pe care i-a spus-o actorul lui Cornel Diaconu l-a inspirat pe regizor și, astfel, a introdus-o ca scenă în film. „Tatăl meu era foarte

strângător de fel. Nu arunca nimic. Avea prin podul casei tot felul de vechituri, iar eu, cu mania curățeniei, l-am «rezolvat» în această privință. Ure în pod. Ce văd acolo? Era pliniin de pantofi vechi. Un car am strâns să arunc. Tata s-a făcut infarct când a văzut. «De ce te-ai băgat? Uite ce-ai făcut! De ce te bagi tu în lucrurile mele?» Și a luat în mână un pantof alb din satin. «Unde este celălalt? Unde l-ai pus?»», a spus el disperat. Era pantoful de mireasă al mamei... După care s-a dus în brutăria lui, supărat, l-a așezat pe masă, s-a uitat îndelung la el, și, încet încet, a ațipit. După ce s-a trezit l-a luat de acolo și l-a așezat pe cuptor, unde, luându-se cu treabă, l-a uitat, iar pantoful a ars...”

Florin Zamfirescu a păstrat și el câteva amintiri legate de filmul „De ce are vulpea coadă”, ultimul film în care actorul a jucat înainte de Revoluție. „M-a interesat scenariul filmului, unul amuzant, de asemenea distribuția a fost deosebită, având pe platou, alături de mine, niște colegi cu care oricând am lucrat cu plăcere, printre care s-a numărat și Vali Urtescu. Un alt «coleg» extraordinar a fost și curcanelul care a apărut în film. Fusese luat de la o crescătorie. La început avea 45 kg, iar după o lună, când s-a terminat filmarea, a rămas doar cu 15 kg, așa că echipa a luat decizia de a-l trimite la... gătit, din păcate...”. Magda Catone a jucat rolul profesoarei din localitatea în care a avut loc acțiunea. „Era perioada vacanței de vară, și lucrurile erau foarte frumoase. Imi aduc aminte că apăruse gazda, în casa căreia filmam cu un pui de câprioară și eram totuși dornici să-i mângâiem. Era așa frumoasă și fragilă cu picioarele lungi și cu ochii mari și parcă înălțimți. Se plimba fără frică printre noi, o mângâia oricine voia și, «înduioșată», m-am bucurat o-a pot lua în brațe. Mare mi-a fost mirarea când a zăcnit odată din «picioarele fragile» în plexul meu de m-a lăsinat de durere și mi-a luat respirația...”

Roxana-Ioana ANCUȚA

La Arpechim Pitești se lucra în condiții toxice

(Urmare din pag. 1)

Erau totuși de treabă, că nu le venea nici lor să se afle mai sus că în sectorul tău se întâmplă nu știu ce. Informatorii erau racolați dintre cei prinși pe la poartă cu benzină. Ca să scape dădea o declarație că e de acord să ofere informații”, își amintește fostul angajat al combinatului.

La țuică de Papuzu

În '89, un inginer avea salariul cam 4.000 de lei pe lună, iar maestrul Cîrstei – 3.200 de lei. „Muncitorii erau plătiți în funcție de gradul lor de calificare. Directorul lui vreo 8.000 de lei. Primul-secretar avea 14.000 de lei. Cel mai mic salariu era la 1.000 și ceva. Pe vremea aia se lucra cu utilaje mai puțin performante, atmosfera era mai încărcată cu produse petroliere. Le trăgeai în piept și de aici în timp acumularea de produse toxice îți scurta viața. Între timp s-au modernizat. Au alte sisteme. Făceam benzină, motorină, combustibil lichid-păcură, bitum, polietilene. A fost o vreme când se făcea și alcool etilic. Aia era foarte

tentant pentru furat. Veneau sisteme cu alcool metilic și unorii le confundau cu alcool etilic. Nu aveau culoare, miros. Nu puteau face diferența. Totul era asemănător. Se mai întâmplau și accidente. Din alcool etilic se făceau tot felul de produse în casă. Alcoolul etilic s-a băgat într-o vreme chiar și în combustibili, se folosea în amestec cu benzină.

Unorii și la protocol se făceau niște băuturi din alcool etilic. Puneau la macerat niște vișine, se adăuga zahăr și ieșea o vișină de toată frumusețea. Se găseau fel de fel de metode. Și la Moscova ajungea. Luau oamenii alcool etilic și plecau în excursie la Moscova, în URSS. Și acolo le ofereau alcool. Pe șeful secției care avea această instalație de alcool îl chema Papuzu. Românii noștri, când se duceau pe la hoteluri, spuneau «ia țuică de Papuzu» și le dădeau alcool etilic. Rușii erau amatori de băuturi tari și le plăcea foarte mult. Când venea lotul de români în vizită, rușii întreba «țuică de Papuzu aveți?». Devenise deja o tradiție”, mai povestește răsând maestrul pensionar.

Elly CÎRSTEA

La Miliție cu mașina de scris

(Urmare din pag. 1)

Aceeași reglementare se aplică și în cazul oricărui transfer de copiatoare de la o unitate sau organizație la alta și chiar în cadrul aceleiași instituții, în cazul mutării dintr-un loc în altul. Pierderea sau dispariția fotocopiatoarelor trebuie raportată la secția locală de Miliție în 24 de ore. Violarea acestor prevederi va fi sancționată prin lege mai mari amenzi (între 1.000 și 3.000 de lei). Mai mult, o altă stipulare prevedea ca toate documentele aparținând unor persoane particulare să fie fotocopiata doar în centre sau organizații specializate; cei care încalcă această lege vor fi amendați cu 800 până la 1.500 de lei. Aceasta pare a fi o încercare din partea regimului de a împiedica persoanele care au acces la fotocopiatoare în cadrul unității la care lucrează să le folosească în scop privat, pentru ca nu cumva să fie multiplicată alte materiale scrise decât documentele personale (de care cetățenii români au frecvent nevoie din pricina labirintului birocratic al țării).

Mașinile de scris: reglementări orwelliene

La apogeul guvernării staliniste în România, Consiliul de Miniștri a emis primele reglementări drastice cu privire la deținerea, folosirea și cumpărarea ori comercializarea mașinilor de scris și a copiatoarelor. La acea vreme, și pentru cel puțin încă un deceniu, mașinile de scris au fost aproape singura modalitate a publicului de a reproduce materiale scrise; orice restricție în privința folosirii lor a fost, de aceea, foarte dură, ceea ce a făcut ca în timpul procesului de înregistrare a lor să fie confiscate multe mașini de scris de la persoane considerate periculoase din punct de vedere politic. Această decizie a fost revocată și înlocuită prin Decizia nr. 1400/1962, ce a fost aprobată în anul 1962 și care a permis de fapt capăt reglementărilor privind procurarea, deținerea și folosirea mașinilor de scris în România pentru cel puțin două decenii. Cu toate acestea, noul decret al lui Ceaușescu este în anumite privințe chiar mai dogmatic și mai restrictiv decât decizia din 1962 și este mult mai pasibil de interpretări aberante și manipulari politice. Organele de Miliție sunt cele care vor controla deținerea și folosirea mașinilor de scris, și la ele trebuie să apeleze cetățenii pentru autorizarea de deținere a lor. Mașinile de scris neînregistrate, precum și cele confiscate în particular pot fi confiscate.

Noul decret conține două stipulări absente în decretul din 1962, care sunt relevante în mod special pentru situația reală a „democrației socialiste” în România și se referă indirect la folosirea ilegală, reală sau posibilă a mașinilor de scris în România. Articolul 15, paragraful 2, statuează că „nu pot fi autorizate să dețină mașini de scris persoanele care, din cauza antecedentelor penale sau a comportării lor, prezintă pericol pentru ordinea publică și securitatea statului”. Aceasta este o clară discriminare politică la adresa oricărei persoane (scritori, studenți, oameni de știință, persoane aparținând minorităților sau clerului sau membrilor Sindicatului Liber-Profesioniștilor, pentru a aminti doar câteva categorii) al cărei „comportament” (un termen deliberat și periculos de vag) poate fi considerat de regim a intra în conflict cu legea sau cu Constituția țării, ci cu unele concepte dubioase precum „ordine publică” sau „securitate a statului”. Dăbă fiind recentă campanie de presă orchestrată împotriva scriitorilor neînregistrați (acuzați, într-o rezoluție a Biroului Uniunii Scriitorilor Români, de colaborare cu Radio Europa Liberă), acest articol din decret ar putea să apară ca un instrument deosebit de eficace pentru a-i disciplina și a-i determina să se supună rigorilor dogmatice și naționaliste. Pe de altă parte, o nouă prevedere, celipseste din decretul din 1962, stipulează că atât unitățile socialiste, cât și persoanele autorizate care folosesc mașini de scris au voie să o facă numai în scopul specificat la momentul înregistrării sau autorizării. Aceasta indică faptul că indivizilor care nu sunt recunoscuți oficial drept scriitori, jurnaliști sau oameni de știință (cum ar fi, spre exemplu, muncitorii și tărani) le va fi greu să obțină o autorizație pentru mașina de scris. În plus, ca și în cazul fotocopiatoarelor, regimul se străduiește din răsputeri să împiedice folosirea în scopuri particulare a mașinilor de scris neînregistrate din instituții și organizații. Numeroase prevederi ale decretului din 1962 au fost reînstituite și au scopul de a preveni orice posibilitate de ocire a legii. Se specifică, de exemplu, că persoanele cărora li s-au dat sau care au moștenit mașini de scris trebuie să obțină, la rândul lor, permisiunea Miliției pentru a le folosi. Este interesant să închiriază sau să împrumute mașini de scris ori să le repare în alte magazine decât cele autorizate de Miliție. Ca să existe siguranță că oamenii nu vor schimba caracterul, cetățenilor li se cere să predea Miliției o hartie conținând amprente, fiecărui caracter al mașinii de scris.

Înregistrare națională

În partea sa finală, decretul prevede înregistrarea la secțiile de Miliție din întreaga țară a tuturor copiatoarelor (în timp de 90 de zile) și a tuturor mașinilor de scris deținute de persoane particulare (în 30 de zile). Miliția va „analiza” apoi cererile deținătorilor particulari de mașini de scris și va decide în 90 de zile dacă „va aproba sau refuza autorizația de deținere” mașinilor de scris. Aceasta înseamnă că cel puțin unele din mașinile de scris deținute în prezent de cetățenii români ar putea fi confiscate și vândute sau distruse sub supravegherea Miliției. Aceasta înseamnă, de asemenea, că regimul dorește să creeze un dosar cu amprente tuturor mașinilor de scris din țară. Motivul acestei măsuri nu e greu de ghicit: în ultimii ani, se spune că ar fi circulat în România manifeste critice la adresa poliției și a practicii regimului. Mai mult, membrii minorității maghiare au scos câteva numere dintr-o publicație ilegală numită Ellenpontok (Contrapuncte), care se pare că erau tipărite și multiplicare în România. În sfârșit, un număr tot mai mare de documente și scrisori exprimând nemulțumiri sau critici la adresa regimului din România au ajuns în Vest. Nicolae Ceaușescu, care „îndrăgă în mod nemijlocit activitatea presei” în țara sa, este probabil interesat de stoparea oricărui flux de informație samizdat. Înregistrarea tuturor aparatelor de copiat și tipărit din România, precum și restricțiile staliniste severe aplicate uzului acestora îl vor ajuta cu siguranță să atingă acest scop.

Este interesant de observat că decretul nu se aplică în cazul a două instituții: Ministerul Apărării Naționale și Ministerul de Interne, unde vor intra în vigoare regulamente de ordine interioară.

Romanian Situation Report/7, Radio Free Europe Research, 19 aprilie 1983 (Anneli Ute Gabanyi, Cullul lui Ceaușescu, Iași, Editura Polirom, 2003, p. 279-281)

RESTITUIRI

Perfecționarea activității de cunoaștere, prevenire și contracarare a actelor de sabotaj, subminare a economiei naționale și diversiune pe anul 1989

● Se va asigura creșterea aportului specific al activității de securitate la cunoașterea și prevenirea situațiilor de natură să afecteze funcționarea în siguranță a sistemului energetic național, la înlăturarea operativă a tuturor cauzelor care pot conduce la generalizarea unor avarii sau la nepunerea în funcțiune la termenele stabilite a noilor capacități energetice, acordându-se atenție deosebită Centralei Nucleare electrice Cernavodă și Combinatului Chimic Drobeta Turnu-Severin.

● În trimestrul II/1989 se va raporta conducerii Departamentului Securității Statului stadiul îndeplinirii sarcinilor din programele de măsuri „ENERGIA” și „ATOMUL”.

Răspund: Direcțiile a II-a, a IV-a și unitățile teritoriale.

● În obiectivele industriei metalurgice, constructoare de mașini, electronice și electrotehnice se va asigura prevenirea oricăror acțiuni, fapte sau fenomene de natură să afecteze realizarea sarcinilor de plan și a indicatorilor de eficiență economică.

● În mod deosebit se va acorda atenție cunoașterii și prevenirii oricăror situații de natură să influențeze negativ calitatea produselor, în special a autoturismelor, camioanelor, tractoarelor, vagoanelor, navelor, utilajelor energetice, echipamentelor electronice și de automatizare ori să determine neîndeplinirea sarcinilor de plan cu implicații asupra exportului.

● În sectoarele cu producție destinată apărării se va acționa prioritar pentru prevenirea oricăror situații de natură să afecteze capacitatea de înzestrare a armatei, realizându-se în același timp un control contrainformativ eficient asupra specialiștilor și deținătorilor de secrete, preîntâmpinarea sustragerilor de armament, muniție, exploziv și substanțe radioactive, cât și a altor fapte și situații care pot genera evenimente deosebite.

● În trimestrul II/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul aplicării prevederilor Planului special de măsuri în problemă.

Răspund: Direcțiile I, a IV-a, UM 0500/A și unitățile teritoriale.

● În raport cu particularitățile fiecărui sector din transporturi și telecomunicații, se va acționa prioritar în următoarele direcții:

– în transportul feroviar se va pune accent pe cunoașterea și prevenirea oricăror fapte ostile și situații negative de natură să periclitaze siguranța circulației, viața călătorilor și integritatea

bunurilor transportate ori să afecteze în orice mod economia națională;

– în transporturile navale se va acționa pentru stăpânirea situației operative în rândul personalului navigant, în scopul prevenirii actelor de trădare sau de altă natură care pot aduce atingere securității statului sau a capacității de transport maritim;

– în domeniul telecomunicațiilor se va acționa pentru prevenirea oricăror fapte și situații de natură să pună în pericol securitatea sistemului de transmisiuni, a magistralelor telefonice și de televiziune ori să permită folosirea acestora în scopuri dusemnoase.

Răspund: Direcția a II-a, Securitățile județene și a municipiului București.

● Se vor intensifica măsurile specifice pentru cunoașterea și prevenirea tuturor faptelor de natură să afecteze realizarea programelor de dezvoltare în domeniul agriculturii, industriei alimentare, achizițiilor și contractărilor. În mod deosebit se vor avea în vedere aspectele care pot afecta programul de îmbunătățiri funciare și de irigații.

● În luna februarie 1989 se vor raporta Biroului Executiv concluziile care se desprind din munca de securitate în obiectivele cu profil de îmbunătățiri funciare.

● Se va acționa susținut pentru cunoașterea și stăpânirea temeinică a situației operative în obiectivele industriei lemnului și materialelor de construcții, industriei ușoare și a bunurilor de larg consum, precum și în cooperatie, asigurându-se prevenirea faptelor și evenimentelor cu caracter de securitate.

Răspund: Direcția a II-a și unitățile teritoriale.

● Pe linia cercetării științifice și ingineriei tehnologice, Direcția a II-a și unitățile teritoriale vor întreprinde măsuri pentru îmbunătățirea radicală a muncii informativ-operative de securitate, asigurând dezvoltarea susținută a capacității de cunoaștere și prevenire.

● Se va acționa pentru urmărirea modului cum se finalizează cercetările din domeniile prioritare, referitoare la descoperirea de noi surse de materii prime, valorificarea lor superioară și îmbunătățirea nivelului tehnical produselor. Se va asigura un con-

trol informativ eficient asupra principalelor programe de investiții, depistarea din fază incipientă a greselilor de proiectare și prevenirea adoptării unor soluții tehnice neeconomicoase sau insuficient fundamentate.

● Prin măsuri de securitate specifice vor fi protejate rezultatele cercetărilor și specialiștii de valoare față de acțiunile serviciilor de informații străine. Se va acționa pentru identificarea și anihilarea canalelor de scurgere a informațiilor din cercetarea românească.

● În trimestrul II/1989 se va raporta conducerii Departamentului Securității Statului stadiul muncii de securitate în obiectivele de cercetare și proiectare.

Răspund: Direcțiile a II-a, a III-a, UM 0500/A și unitățile teritoriale.

● În obiectivele de planificare și financiar-bancare se vor lua măsuri eficiente de cunoaștere și prevenire a oricăror acte de natură să afecteze aplicarea mecanismului economico-financiar sau să perturbe activitatea unor ramuri economice. Concomitent se va acționa pentru prevenirea încălcării legislației muncii, a normelor privind retribuirea ori acordarea altor drepturi de personal, preîntâmpinarea aplicării unor măsuri abuzive generatoare de stări de spirit necorespunzătoare.

● În unitățile centrale de sinteză se va acționa pentru prevenirea scurgerii de date și informații care ar putea fi folosite de persoane ori cercuri interesate în acțiuni de subminare a economiei naționale.

● Prin măsuri specifice de securitate, în sectorul vamal se va acționa cu precădere pentru cunoașterea loialității personalului încadrat, în scopul prevenirii racolării unor lucrători de către elemente interesate să scoată sau să introducă ilegal în țară materiale cu conținut necorespunzător, armament și substanțe toxice.

● În trimestrul II/1989 se va raporta Biroului Executiv stadiul muncii de securitate în obiectivele de sinteză.

Răspund: Direcția a II-a, UM 0500/A, UM 0650 și unitățile teritoriale.

Document din volumul: Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente (1949-1989) de Marius Oprea, Iași, Editura Polirom, 2002

RADIOGRAFII CULINARE

Nostalgiea câmpului cu cartofi

mașină ca un vagon, trasă de un tractor, pe care noi o numeam „cașcară”, nu știu de unde vine cuvântul acesta, acum constat că nici nu există în dicționar. Plecam cu mare veselie spre câmpul ce ne aștepta să-i culegem cartofii. Era nevoie de două-trei transporturi pentru a aduce toți elevii școlii la câmp. Acolo începeam munca după ce ajungeau toți copiii, pentru a se putea face o repartizare corectă a loturilor. Totul se desfășura într-o atmosferă de distracție greu de povestit. Culegeam, dar aveam timp și de glume, cântam și ne amuzam de tot ce era în jurul nostru. Domnul profesor de fizică, Ion Stan, avea o tactică personală de a ne mobiliza în străngerea câtor mai mulți cartofi. Făcea așa-zise întreceri: care echipă aducea

cele mai multe oboroace cu cartofi la remorcă era premiantă. Nu câștigam nimic, dar simpu fapt că ne auzeam numele – „Carmpen și Nadia sunt cele mai harnice!” – era un motiv de mândrie pentru noi. Așa că ne dădeam silința să adunăm cât mai mult, chiar dacă unorii mai trișam și nu umpleam complet „oboroaca”, pe motiv că nu putem să o ridicăm plină.

Foarte așteptate erau și pauzele de masă. Ne strângeam în grupuri-grupulețe și făceam un picnic de învidiat. Acum aveam ocazia să gustăm din zacușca, plăcintele, prăjiturile și din tot felul de salate de toamnă pe care le aduceau prietenii. Pentru fiecare dintre noi, mâncarea celuilalt era mai bună, așa că nu mâncam niciodată din propriile bunătăți. De multe

ori, când mă întorceam acasă și mama mea mă întreba dacă mi-a plăcut prăjitura pe care mi-a dat-o la pachet, ridicam din umeri, pentru că nici măcar nu o gustasem. După ce terminam de mâncat mai aveam timp și de câteva jocuri, apoi reluam culesul cu același spor.

Tot lotul cu cartofi a fost și martorul primelor complimente pe care le-am primit din partea băieților. Acolo mi s-a spus că mâinile mele sunt făcute pentru a scrie compuner, nu pentru a culege cartofi. Seara ne întorceam acasă în aceeași atmosferă euforică. Dacă reuseam să punem în plasa și câteva cartofi, aveam sentimentul că a fost cu adevărat o zi reușită. Li dădeam mamei acasă să îi pună în cuptor și, cu puțin ulei, sare și brânză, dacă aveam,

părea cea mai delicioasă mâncare. Cam tot pe atunci am pregătit și prima mea omeletă cu cartofi, „culeasă” din volumul „Bucate alese de prin țara cules”, de Gaby Becsek. La două ouă, e nevoie de 30 g de unt, 50 g de cartofi (adică... un cartof de mărime potrivită), 20 ml lapte, sare și piper. „Cartofii se curăță de coajă, se spală și se dă răzătoare mare, se sărează, se stoarce de apă. Ouăle, laptele, sarea și piperul se bat spumă, după care se incorporează cartofii. Compoziția astfel obținută se toarnă în untul încălzit, se coace circa zece minute, întorcându-se pe ambele părți. Se servește la micul dejun, cu ceai, sau la dejun, cu salată de andive sau cu salată verde, ca aperitiv. În acest caz se recomandă voacă, țuică.” Ultima recomandare e valabilă numai pentru oamenii mari... La vremea aceea am mâncat omeleta dis-de-dimineată, după care m-am grăbit spre terenul de sport. Pământul aștepta să ne audă din nou hohotele de râs, dar și să-l „salvăm” de cartofi!

Carmen DRĂGAN

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

MAI MULTĂ LIBERTATE ÎN EUROPA DE EST. TĂRILE SOCIALISTE NU APLICĂ REFORMELE DIN URSS

Astăzi, vântul schimbării bate din Uniunea Sovietică înspre Europa de Est, nu invers, multe dintre regimurile est-europene folosind nou-câștigata autonomie ca să se delimiteze de politicile reformatoare ale lui Mihail Gorbaciov. În fapt, majoritatea țărilor din Europa de Est resping tot ce însemna Gorbaciov și nu sunt dispuse să îi urmeze exemplul.

Sprîjinit doar de Ungaria și Polonia, acestea emulând modelul politicii de tip glasnost, vechea diversitate a regimului devine acum o nouă schismă politică. Fisurii rezultate îi lipsesc însă hotărârea și spiritul răzbnător al vechilor dispute, cum au fost conflictul sovieto-ugoslav din 1948-49 sau conflictul sino-sovietic din anii '60. Într-adevăr, Moscova mai poate încă să refacă unitatea în Europa de Est, contribuind din umbră la înlocuirea oponenților săi tradiționali sau încetinindu-și susținătorii reformiști, sau ambele. Dar acum se înregistrează o distanță fără precedent între „grupul celor patru” (România, Germania de Est, Cehoslovacia și Bulgaria), pe de o parte, și Ungaria și Polonia (împreună cu URSS), de cealaltă parte. E într-adevăr o distanțare, pentru că atât timp cât susținătorii regimurilor deja existente pot argumenta că reformele ar putea submina stabilitatea și-așa fragilă a țărilor lor, Gorbaciov nu își poate impune politicile sau preferințele.

Astfel, în 1989, blocul sovietic este doar o umbră a ceea ce era odată. Este o alianță militară, menținută de membrii săi, dar care nu este întotdeauna avantajoasă din punct de vedere economic. Unele orientări ideologice și interese politice sunt divergente. România, Germania de Est, Cehoslovacia și Bulgaria sfideză Moscova și încearcă în continuare să își „desăvârșască” regimurile severe. Susținând și fiind susținute de Moscova, Ungaria și Polonia se arată dispuse să adopte un sistem pluripartit.

Care sunt implicațiile acestor tendințe foarte pronunțate, contradictorii, dar încă reversibile? Are Gorbaciov o nouă politică cu privire la Europa de Est?

Examinând intențiile sovietice, este bine să începem cu ce este clar: Gorbaciov este un reformist, dar nu un revoluționar. Oricare va fi impactul final, el nu caută să înlăture puterea pe care URSS o are asupra Europei de Est; până la urmă este vorba de cea mai palpabilă realizare a politicii externe sovietice. Gorbaciov poate să fie permisiv, dar nu va ceda. Trezirea Europei de Est de la sfera de dominație sovietică spre o sferă de influență poate avea loc – procesul de decompresie și reducere a dominației a început –, dar nu pentru că Moscova renunță la „curtea din fața casei”. Ro-

lul devine mai puțin despot și mai mult părintesc, pentru că a continuat conducerea cu o mână de fier ar avea consecințe vătămătoare asupra priorităților politice interne și externe ale lui Gorbaciov.

Totuși, plutesc dubii asupra intențiilor sovietice. Pe de o parte, Gorbaciov încă mai susține intervențiile sovietice din trecut și încă mai vorbește despre protejarea „intereselor comune zonale”. De cealaltă parte, oficialii est-europeni, încercând să înțeleagă politicile sovietice, nu o mai iau de bună că într-o criză trebuie să se bizuie pe „sprîjinul fratern” al Moscovei. Ei cred că deja există destule dovezi care demonstrează reticența Moscovei de a mai acorda un asemenea „sprîjin”. Retragerea lui Gorbaciov din Afganistan și angajamentul că va reduce intervenția sovietică în alte părți ale lumii a treia, răbdarea cu care tratează tendințele centrifuge din Uniunea Sovietică, importanța pe care o dă autonomiei partidelor comuniste din Europa de Est, planul său de a slăbi forțele sovietice din zonă și asigurarea repetată a subordonării sale ca doctrina Brejnev, de a limita suveranitatea țărilor est-europene, este moartă.

Politicile lui Gorbaciov reflectă, de asemenea, ambiguitatea inerentă a poziției Moscovei în Europa de Est. În aparență s-a permis ca o serie de decizii privind schimbări de cadre în regimurile ale Europei de Est să fie luate în mare parte în țările respective și doar într-o mică măsură la Moscova. În decembrie 1987, Miloš Jakaš a devenit secretar general al CC al PC din Cehoslovacia. Și, în Ungaria, înlocuirea lui János Kádár cu Károly Grosz, în mai 1988, a coincis cu semnarea de către Moscova a opt din cei 13 membri ai organizației executive, care s-a făcut la congresul partidului, a fost considerată o conspirație locală împotriva asociațiilor lui Kádár. Rezultatul stabilit prin vot secret i-a luat pe toți prin surprindere, inclusiv pe sovietici.

Despre adevărata atitudine, din spațiile scenei, a liderilor sovietici nu se poate decât specula. În timp ce oficialii sovietici spun că „propriu exemplu e cea mai bună predică”, oficialii est-europeni spun că, deși omologii sovietici dau dovadă de flexibilitate atât la întâlnirile bilaterale și multilaterale, sunt în continuare duri și au pretenții mari, în special din domeniul economic. Totuși, anul trecut în luna octombrie, în cadrul unei discuții private din biroul său, Károly Grosz mi-a spus că nu mai este necesar și nici nu se mai obișnuiesc să se mai ceară acordul Moscovei înainte de a întreprinde o nouă inițiativă. Povestea că de curând, înainte să ia o decizie dificilă, i-a dat telefon lui Gorbaciov pentru a-i cere „părerea”. Răspunsul a fost că Grosz

După lansarea Perestroicii de către Mihail Gorbaciov, liderii comunisti așteptau reforme democratice în tot blocul comunist. FOTO: REUTERS

trebuie să se lase „în drumul de propria conștiință”. Liderii est-europeni au câștigat un spațiu de mișcare considerabil, chiar dacă autonomia lor crescândă este știrbită de propria percepție asupra realităților geopolitice, de măsura în care țările lor depind de Uniunea Sovietică și de constatarea faptului că supraviețuirea politică a sistemului de partid unic depinde, de asemenea, de Moscova.

Ce să înțelegem atunci din atitudinea părintescă față de Europa de Est? Este evident că hegemonia sovietică nu eliberează în totalitate calea către suveranitate și lipsă de imixtiune. Anumite circumstanțe nu încurajează Moscova să recurgă la folosirea forței în numele intereselor geopolitice – sau poate chiar ideologice – invocând faptul că interesele comune ale Pactului de la Varșovia ar fi puse în pericol. De fapt, adevărata întrebare nu este dacă doctrina Brejnev mai trăiește sau nu. Chiar dacă ar fi declarată nulă și neavenită, est-europenii ar rămâne nesiguri și sceptici. Întrebările relevante sunt următoarele: În ce măsură s-a modificat pragul sovietic de toleranță? Cât poate să reziste o țară est-europeană fără să atragă intervenția militară sovietică?

Un răspuns ar fi că, atât timp cât o țară est-europeană rămâne membră a Pactului de la Varșovia și acceptă regimul socialist, nu va exista o asemenea intervenție. Al doilea răspuns ar fi că pragul sovietic de toleranță este mai înalt pentru țările mai mici și lipsite de importanță din regiune (Bulgaria, România, Ungaria), spre deosebire de Germania de Est, Polonia și Cehoslovacia. Un al treilea răspuns, și cel mai sigur, este că, în cazul unei revolte, Gorbaciov va ști și va decide ce să facă. Așadar, nimeni din exterior nu poate ști înainte.

În absența revolțelor, există două diferențe între politicile autoritare sovietice din trecut și atitudinea părintescă a lui Gorbaciov. Prima este că, în trecut, Moscova nu a ezitat să le spună liderilor est-europeni ce trebuie și ce nu trebuie să facă, emițând imperative și interdicții. Acum, Moscova se limitează la a indica doar ce nu trebuie să facă. Între limitele acestor interdicții – părăsirea Pactului de la Varșovia și renunțarea la socialism – regimurile est-europene au câștigat suficientă autonomie ca să decidă ce cont propriu ce aranjamente economice sau politice le sunt convenabile.

A doua diferență este preocuparea majoră a Moscovei, mai pronunțată chiar decât în trecut, pentru stabilitatea regională, însemnând liniște și pace cu orice preț. O revoltă populară spontană, asemenea celei care a cuprins Polonia la începutul deceniului, ar fi un coșmar pentru URSS.

Oficialii sovietici știu că tulburările la scară largă în Europa de Est ar slăbi și ar putea chiar înfrânge perestroika și glasnost. De aceea, Gorbaciov, temându-se de tulburări, este reticent în a-i îndepărta pe liderii tradiționaliști din România, Bulgaria, Cehoslovacia și Germania de Est. Țelul idealist al anului trecut – de a crea un „grup națiuni socialiste”, coeziv și viabil – a fost pentru moment abandonat.

Chiar și țelul modest de a păstra stabilitatea rămâne greu de îndeplinit de Moscova. Evaluarea problemelor regiunii merge de la grav până la catastrofal. Reformatorii maghiari și polonezi sunt indecizi și divizați cu privire la ce urmează să facă în timp ce contingentul antireformist creează probleme pe termen lung, aderând la politicile represive ale trecutului. Între timp, combinația dintre toleranța sovieticilor față de regimurile

rigide est-europene și apelurile lui Gorbaciov la schimbare în interiorul URSS – fără voia sa – alimentează revendicările populare în Europa de Est. Ironia observată de Zbigniew Brzezinski este că „dacă devine tot mai răspândită ideea că intervenția militară sovietică este puțin probabilă (în Europa de Est), tocmai această percepție poate face posibilă o mișcare revoluționară”.

Așadar, problema fundamentală este că, în timp ce Moscova vrea pace și liniște în estul Europei, popoarele est-europene se simt încurajate de politicile domestice ale lui Gorbaciov și îndreptățite să caute schimbarea. De altfel, atât de radicală este schimbarea pe care o propun încât mulți est-europeni, deși îl percep pe Gorbaciov ca fiind „bun” pentru Uniunea Sovietică, nu îl consideră destul de bun și pentru estul Europei.

Criza prevăzută pentru anii '90 cere o completare îndrăznească a politicii Statelor Unite privind Estul Europei: discuții directe cu Moscova despre viitorul regiunii. Scopul unui astfel de dialog nu ar fi să rezolve cazul, ci să-l analizeze; contactul bilateral ar putea să creeze premisele pentru discuții multilaterale.

Pentru prima oară în patru decenii, interesele celor două super-puteri referitoare la viitorul regiunii par să se concentreze pe Europa de Est și par, de asemenea, să reflecte și aspirațiile popoarelor est-europene.

Nimeni nu ar avea de câștigat din revolte violente în Europa de Est, care să necesite intervenție militară sovietică și poate chiar să marcheze sfârșitul procesului de reformă atât în Europa de Est, cât și în Uniunea Sovietică. În schimb, ambele părți ar câștiga din schimbarea treptată pe un fond de stabilitate.

Pentru a favoriza asemenea schimbări, Washingtonul ar trebui să ajute la crearea unui mediu economic bazat pe economia de piață în Europa de Est – și astfel să contribuie la viabilitatea și stabilitatea zonei într-o perioadă de schimbări radicale. Moscova ar trebui, la rândul ei, să încurajeze politica pluralistă în estul Europei și astfel să contribuie la viabilitatea și stabilitatea zonei pe termen lung. O înțelegere în acesti termeni ar elimina o mare parte a moștenirii Războiului Rece și ar da înțeles conceptului lui Gorbaciov de „casă comună europeană”, ar facilita involuția Imperiului Sovietic în condiții de pace și stabilitate și ar da Europei de Est șansa de a-și dobândi independența și de a sta pe propriile ei picioare.

Charles GATI,
Los Angeles Times, februarie 1989
Articol preluat de la
Agenția Infomina

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

În Focșani existau blocuri de opt etaje fără lifturi

„Blocul nr. 6, Str. Peneș Curcanu, din Focșani, a fost dat în folosință în urmă cu patru ani. Deși, teoretic, avem lift, nici până acum nu a fost pus în stare de funcționare. S-a reușit, anul trecut, să se monteze cabina și ușile, dar ele continuă să rămână... incuinate, în ciuda celor opt etaje pe care le urcăm și le coborâm zilnic, de când ne-am mutat...” (Blidaru Nicolae din Focșani, Str. Peneș Curcanu, bloc 6, ap. 30)

Analizând și verificând scrisoarea petentului Tomiuc I. Maftei din orașul Anina, Str. Miniș nr. 2, județul Caraș-Severin – Comitetul executiv a constatat că cele sesizate de petent în legătură cu încadrarea nelegală a consilierului juridic principal Bălan Constantin sunt reale, fapt pentru care s-a dispus conducerii Combinatului minier Banat-Anina intrarea în legalitate, prin trecerea acestuia pe post de consilier juridic și recuperarea sumelor plătite ilegal în perioada martie-decembrie 1988. Privitor la procesul pentru reîncadrarea în muncă, la care se referă semnatul, prin Decizia civilă nr. 919 de la 2 august 1988 – rămasă definitivă pronunțată în dosarul nr. 1089 al Tribunalului județean Caraș-Severin, „s-a admis contestația formulată de Tomiuc Maftei împotriva Combinatului minier Banat-Anina și, în consecință, desființează Dispoziția nr. 429/6.10.85, înlocuind măsura cu retrogradarea pe două luni în cadrul aceleiași profesii, cu modificările cuvenite în contractul de muncă, operațiunea ce o va efectua serviciul personal. Obligă, de asemenea, unitatea la plata privind retribuția neincasată, cu diminuarea corespunzătoare prin retrogradarea cu două gradată și concediu de odihnă neacordat, pentru sporul de schimbime neincasat, precum și pentru cheltuieli de judecată”. Cu ocazia prezentei verificări au fost operate cuvenitele înscrise în cartea de muncă, întocmindu-se actele de bancă pentru plata sumei de 33.386 de lei către petiționar. Pe rolul Judecătoarei din Oravița este în curs de judecată cauza ce face obiectul dosarului penal nr. 1216/1988, întocmit la sesizarea semnatului, ce are ca motiv săvârșirea infracțiunii de fals și uz de fals comise de șeful de sector Antal Ladislav. Celelalte aspecte ale scrisorii nu se confirmă sau nu sunt date de actualitate.

„În trei din magazinele municipiului Craiova, respectiv «Romanța», «Mercur» și «Foto», vânzarea filmelor color sau alb-negru Azomovs erau condiționate fie de un termometru, fie de altceva ce nu-ți făcea treburile. În afara de acest fapt, nu toți clienții erau serviți la fel. Unii primeau 10 filme dacă acceptau și 10 pachete de revelator. Atunci când mi-a venit rândul, solicitând două filme, mi s-a replicat că nu «ești fotograf» și am luat doar unul. Felul ireverențios al șefei de unitate, Borugă Constanța, nu m-a convins că mai vechi vorba – cliențului nostru, stăpânul nostru, ar mai fi de actualitate, ci dimpotrivă.” Semnează, fără a fi fotograf, Târziu Aurelian din Craiova, cartier Craiovița Nouă, bl. 173 B, sc. 1, et. 3, ap. 13.

Ciuta Ana din Făgăraș, Str. Tudor Vladimirescu, bl. 18, sc. A, ap. 4, ni s-a adresat cu rugămintea de a fi sprijinită în vederea atribuirii unui spațiu locativ corespunzător ca suprafață în funcție de numărul membrilor de familie. Situația sa fiind cunoscută de Biroul permanent al Consiliului popular al municipiului Făgăraș, s-a hotărât să fie repartizat unității EGCL Făgăraș – unde Ciuta Ana își desfășoară activitatea – un apartament cu trei camere, pentru a-i fi atribuit. (Consiliul popular al municipiului Făgăraș)

„Atelierul la care se referă un grup de locatari din Constanța, Intrarea Tulcei nr. 6, funcționează în clădirea ce a aparținut autobazei ITA, pentru reparații mecanice. Fiind bine utilitate tehnic și eficient economic, îl corespunde și din punct de vedere al amenajării spațiului aferent. Privitor la platforma de amplasare a recepțiilor de gunoi, menționăm că prin construirea de OGC a unui paravan tencuit s-a reușit mascarea lor. Referitor la cele sesizate, conducătorul formației de lucru a luat următoarele măsuri: interzicerea accesului în incinta atelierului a autovehiculelor particulare; informarea dispecerului IGC, în vederea ridicării reziduurilor menajere și instruirea muncitorilor din subordine pentru diminuarea poluării fonice de orice natură.” Răspuns primit din partea Întreprinderii de gospodărie comunală din Constanța

„În anul 1987 (mai precis în februarie), am cumpărat un televizor alb-negru Diamant 220. Chiar după perioada de garanție s-a defectat. Mi-am spus că nu e prea grav, din moment ce există unități de deparanare radio-tv. Una de acest fel se află în Strada 30 Decembrie, lângă Muzeul de Istorie al RSR. Așa că, apelând la serviciile acesteia, un lucrător s-a deplasat acasă, unde a constatat defecțiunea, în schimbul unei taxe de 100 de lei, sfătuiindu-mă totodată să duc aparatul la laboratorul unității. De la 17 mai, anul trecut, de când l-am lăsat, ori de câte ori revin să văd dacă l-au reparat plec cu noi promisiuni pentru o data viitoare. Și acest du-te-vino durează, fără să știu sigur dacă mai pot sau nu recupera televizorul. Păcat că prestigiul firmei Radioprogress este umbrit de existența unora care tergiversază termenul de execuție, punând la îndoială înșuși calitatea serviciilor.” (Șerban Maria, domiciliată în București, Str. Dudești nr. 102, bl. C, ap. 1, Sectorul 3)

Un grup de locatari ai blocului V7 din Alexandria semnalau faptul că hidroizolația clădirii este degradată, favorizând pătrunderea apei provenite din ploii și zăpezi în apartamentele de la nivelurile superioare și se solicitau sprijin pentru soluționarea acestui aspect. Consiliul popular al municipiului Alexandria – Comitetul executiv ne face cunoscut că, din verificările efectuate de specialiștii ai ECGI-ului Alexandria se confirmă cele sesizate. Ceea ce a condus la elaborarea unor măsuri de refacere a hidroizolației, lucrarea urmând a fi finalizată în primul trimestru al anului 1989, împreună cu altele, care se impun în această zonă.”

Maria Bogdan RADU
Flacăra, nr. 1752 din 1989

Din cauza economiilor la energie electrică, locatarii blocurilor-turm erau nevoiți să urce 8-10 etaje pe jos. FOTO: AGERPRES

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

ICL Alimentara 4 încadrează șef birou revizie-gestiuni, prin concurs, conform Legii 12/1971. Concurșul va avea loc la 10 zile de la apariția anunțului.

Încadrăm urgent laboranți, ingineri chimiști, reglari mecanici, electricieni pe platforma Pipera, la Întreprinderea „Electronica” – pentru CCSITAC.

Centrul de organizare și calcul București încadrează de urgență, în condițiile Legii nr. 12/1971: traducător limba rusă, analiști, programatori, sudor policalificat – categ. 3-4, paznic.

Întreprinderea de Piele sintetică Siderma București, cu sediul în Str. Compozitorilor nr. 49, Sector 6, încadrează de urgență următoarele categorii de personal, cu domiciliul stabil în București: economist aprovizionare, fochist medie presiune, electrician categ. 4-6, controlor poartă (bărbat), compresorist categ. 2-4, ventilatorist categ. 4-6.

tv 13 februarie 1989

19:00 Teledurnal
19:25 Industria – programe prioritare. Valorificarea superioară a materialelor prime, materialelor și energiei în industria chimică.
Redactor Sorin Burtea

19:45 Știința pentru toți. Fenomene naturale ale Planetei. Episodul III.
Redactori: Dana Popescu, Eugen Roibu

20:10 Citorii ale Epocii de Aur. La poarta albastră a Capitalei.
Redactor Victor Teodoru
20:30 Tezaur folcloric.

Vechi melodii cu grupul vocal și taraful din comuna Vărfurile – Arad
Din FilMOTECA tv. Înregistrări cu Maria Pietraru

Redactor Marioara Murărescu
21:00 Programul de organizare și modernizare a localităților țării. Verticalele civilizației socialiste.

Redactor Dana Tudor
21:20 Din lumea capitalului. Documentar.

Redactor Virgil Tatomir
21:35 Ce-ți doresc eu ție, dulce Ro-

mânia. Versuri patriotice, revoluționare. Redactor Ruxandra Garofeanu.
Regia artistică Silviu Jicman
21:50 Teledurnal
22:00 Închiderea programului

vremea

În țară, vremea a fost în general închisă. S-au semnalat precipitații predominant sub formă de ninsoare pe arii extinse în vestul, centrul, nordul și nord-estul țării și pe alocuri în rest. Vântul a prezentat intensificări în nord-estul țării până la 55 km pe oră și la munte până la 90-100 km pe oră. Temperaturile maxime au fost cuprinse între -2 și +7 grade, iar cele minime între -7 și +2 grade. Izolat, s-a produs polei în vestul și în nordul teritoriului. În București, vremea a fost în general închisă. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperaturile au fost cuprinse între -3 și +6 grade.

CURSUL CALCULAT DE BANCA NAȚIONALĂ A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

CURS ÎN LEI	OFICIAL	NECOMERCIAL	COMERCIAL
1 dolar SUA	4,11	9,00	14,72
1 liră sterlină	7,21	14,78	25,82
1 dolar australlian	3,65	6,26	13,08
100 șilingi austrieci	31,43	68,83	112,58
100 franci belg.-luxemburg	10,56	23,11	37,81
1 dolar canadian	3,47	6,86	12,44
100 coroane daneze	56,88	124,55	203,72
100 franci elvețieni	260,09	569,53	931,50
100 mărci finlandeze	95,71	205,20	342,80
100 franci francezi	64,95	142,24	232,64
100 mărci RFG	221,04	484,04	791,67
100 drăhme grecești	2,66	5,82	9,51
100 rupii indiene	27,26	59,69	97,63
1 liră irlandeză	5,90	12,93	21,14
1 shekel nou israelian	2,27	4,96	8,11
1.000 lire italiene	3,03	6,64	10,86
10.000 de dinari iugoslavi	6,67	14,61	23,89
100 yenii japonezi	3,20	6,25	11,45
100 coroane norvegiene	61,12	133,83	218,88
100 guldeni olandezi	195,90	428,98	701,62
100 escudos portughezi	2,70	5,91	9,67
100 pesetas spaniole	3,56	7,40	12,74
100 coroane suedeze	65,00	140,65	232,78
1.000 lire turcești	2,16	4,73	7,74

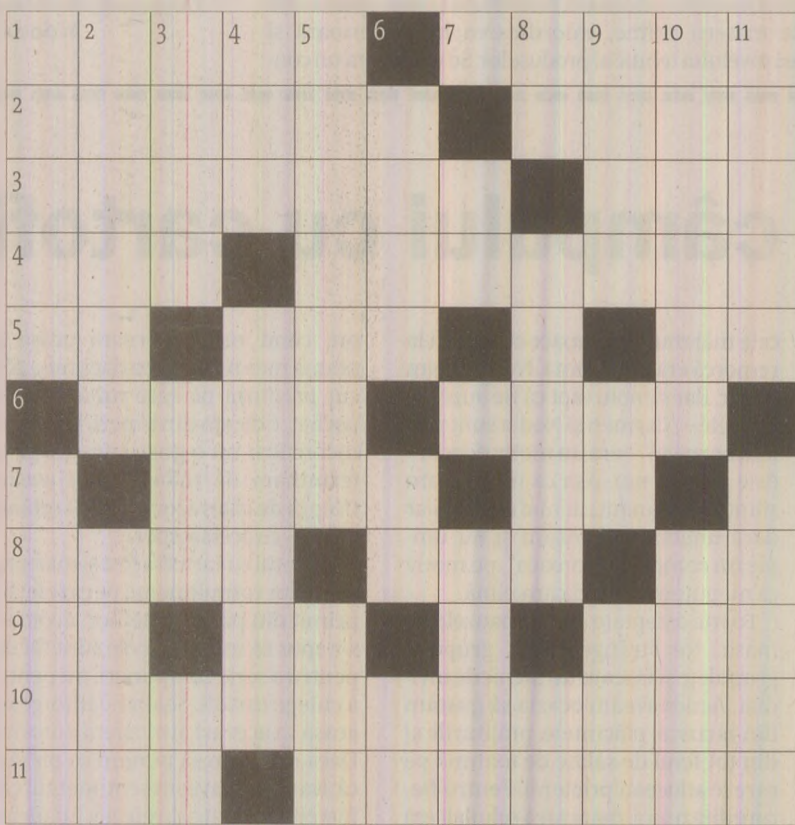
Fluturi

ORIZONTAL: 1) Compozitor francez (1875-1937), armonist și orchestrator rafinat, autorul compoziției „Fluturi de noapte” (Maurice) – Fluturi de... (Argynis) des întâlniți înălțându-se în spirală prin poleiile din păduri și care au pe aripi niște pete strălucitoare pe un fond portocaliu 2) Fluturi de zi, mare, foarte frumoasă colorată, ale cărei larve trăiesc pe urzici (Vanessa atalanta) – Prefix referitor la „viață” 3) Poet român, autorul fabulei „Fluturile” (Nicolae) – Localitate în Italia 4) Râu în Maramureș – Fluturi dăunător de culoare galbenă-cafenie, care depune ouă în formă de inel pe ramurile pomilor fructiferi și ale stejarilor și a cărei larvă provoacă mari pagube (pl.) 5) Ulpiu Oniga – Oaie tânără – Ana Păun 6) Zeiță egipteană a cerului – Costum bărbătesc de ceremonie 7) Fluturi în India – Viorel Enescu 8) Sâmburii acestor fructe constituie hrana larvelor unor fluturasi-moli a căror denumire științifică este „Carpocapsa pomonella” – Mediu de dezvoltare a... stilului fluturi – Viorel

Opris 9) Sau – Radu Ionașcu – Fular 10) Ordin de insecte care cuprinde fluturii 11) Observație (abr. uz.) – „Un fluture a intrat pe fereastră”, poezie inclusă de această poetă română (Margareta) în volumul „Soare difuz”.

VERTICAL: Compozitor român, autorul piesei corale intitulate „Fluturile” (Adrian) – Fluturile lui..., specie nobilă întâlnită numai în regiuni muntoase 2) În jungla străbătută de acest mare fluviu sud-american trăiesc, printre alții, fluturi regali de genul Anaea cu aripi roșii și negre, fluturi invizibili din familia Satyridae și Ithidae, cu aripi sticloase, precum și fluturi din familia Nymphalidae ce emit sunete caracteristice – Mare fluture nocturn din America tropicală 3) Cea de vize este periclitată de Cochylys, un fluturaș de nici 12 mm când își întinde aripile, care își depune ouăle pe fructe, iar larvele găuresc bobotele acre, distrugându-le – Uniunea Europeană de Radiodifuziune (siglă) – Paul Stancu 4) Specie de arahnide – Denu-

mire pe care o poartă unele specii de fluturasi, cam 83 la noi în țară, ale căror larve sapă în frunze mici „tunele”, viața arborelui fiind astfel primejduită. 5) Denumire pe care Ion Simionescu o dă în cartea sa „Fauna României”, fluturelui-galben, gingașă făptură ce are o viață foarte scurtă (pl.) – Localitate în Franța 6) Hrană căutăată de molii – Abis! – Otilia Tudose 7) Notă muzicală – Stadiu de dezvoltare a fluturilor între larvă și adult (pl.) 8) Ion Vieru – Cea a fluturei este omida – Traian Rădulescu 9) Compozitor și dirijor român (1847-1925), autorul piesei vocale „Floricea și fluturul” (Gheorghie) – Andrei Eremia – Puse pe cai 10) Dramaturg român contemporan (Paul), semnatul piesei „Un fluture pe lampă” – „Fluturii lui mor la sfârșitul...”, volum de nuvele aparținând scriitorului Alexandru Struțeanu (norm.) 11) „... fluturile galbene”, volum dedicat celor mici de Richard Jacobi – Pulbere, în general galbuie, constituită din grăunțoare microscopice produse de antenele stamineilor.

DICTIONAR: VIVI, MEL, IZA, NUIT, ERO, IDS. Revista Rebus, nr. 14/1989

CALENDARUL DE PERETE

Salvamont, sau omenia în acțiune

Mulți dintre noi iubim muntele, mai ales în anotimpul când marea văzduhului cerne din belșug omăt. Dar el își are legile lui nescrie. Într-o ascensiune este nevoie nu numai de entuziasm, ci și de prudență. Cei care călătoresc pe nesfârșite poteci înzăpezite nu sunt singuri! Au muntele, dar îi au și pe salvamontști, oameni care supraveghează în permanență zonele cu afluență turistică. Salvări montane s-au efectuat dintotdeauna în țara noastră dintr-un spirit de solidaritate umană, dar organizare numai de aproape douăzeci de ani, de când a luat ființă Salvamontul. De atunci, salvamontștii scriu o adevărată epopee a muntelui. Există în prezent 30 de echipe Salvamont, care cuprind peste 400 de alpinști și schiori foarte buni. În viața de toate zilele, ei sunt muncitori, medici, cabanieri, ingineri, asistenți medicali, profesori, studenți etc. Oamenii cu un înalt simț umanitar, care-și dedică timpul liber unor activi-

tăți nobile, oameni care asigură un epilog fericit unor întâmplări care puteau deveni tragice. Salvamontștii trebuie să fie în primul rând buni sportivi, curajoși, dărzi, să-i iubească pe oameni, pentru că sunt perioade când nu stăi tu ce e somul, sunt zile în șir când patrulăază neînecat pe crestele munților, prevenind accidente. Este de remarcă acest voluntariat la efortul intens al echipelor de salvare montană. Căci nu este ușoară împingerea saniei-targă („Akja”) sau coborârea unor stânci verticale cu victima muntelui legată de corpul salvamontistului. Ei n-au voie să greșească. Anual, la începutul lunii februarie are loc Raliul național Salvamont, când se verifică pregătirea tehnică a echipamentelor din toată țara. Este o competiție în care echipele simulează o acțiune de salvare reală, o luptă cu secunde. Acționând adevărat în anonimat, acești oameni minunați ai muntelui au o singură pasiune: omenia.